

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Администрација: Кнез Михаилова 46/1.

Уредница:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 јуна 1927.
БРОЈ 10. — ГОДИНА VIII.

Власник: па А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Изаши 1 и 15 у месецу. — Година претплата
48 динара. — Примерак 2 динара.

„Мајска Декларација“.

29 маја т. г. прославила је цела Словенија десетогодишњицу такозване „Мајске Декларације“.

Крајем године 1916 и почетком године 1917, после смрти цара Фране Јосина и убиства председника владе графа Stürgkha који је извршио социјални демократа, Д-р Фриц Адлер — била је у вившој Аустро-Угарској најзагушљивија политичка атмосфера. Парламент није био на окупу од почетка рата логори и затвори били су препуни политички сумњивих особа, а међу широким масама владало је очајање услед недостајања хране, а што је било главно за уњетавања народних маса — централне силе биле су на бојним пољанима још победници. Неизвесност о исходу рата била је најгора чињеница, која је до крајњих граница потискивала наду за коначно ослобођење.

У таквој атмосфери сазвала је аустриска влада парламент и прва седница била је 30 маја 1917. Била је то историјски важна седница за словенске народе монархије. На њој су дали представници свих словенских народа декларације, у којима су тражили национално ослобођење. Словеначки, хрватски и српски посланици (33) тадањег парламента, удељени у „Југословенском Клубу“, под председништвом Д-ра Корочића, изјавили су у својој декларацији да траже „јединицу свију покрајина где живе Словенци, Хрвати и Срби у самосталној држави, ослобођену сваког шупћеродног господства“. На жалост, требало је услед ужасних политичких прогона та додати тој битној тачци „Мајске Декларације“ још нешто, што је изазвало међу непученима много узбуђења и неговања. Требало је речи да се изврши уједињење под Хабсбурговима. Запрепањене услед тога маса претрпало је тек после, кад је почела тајна агитација од особе до особе и објаснила да је тај доставак само „марка“. Али влада је добро знала шта значи ова декларација, која је била дочекана у парламенту од стране немачких националаца са увиком — велеизјавица.

Међу словенским живљем у вившој монархији почела је велика

агитација за потписивање „Мајске Декларације“, прави народни референдум. Међу првима који су ишли на тај посао биле су жене. Госпође Франа Тавчарјева и Циљка Крекова издале су за жене проглас, да се придруже тој општој политичкој акцији југословенских мањина у монархији. Успех је био велики. Словеначке жене су прикупиле за кратко време 151.989 потписа, и ако је био притисак власти страхан. Накнадно је дошло још много, много изјава. Сви ови потписи су сачувани. Укоричени су у седам великих књига, које чува „Сплешно Женско Друштво“ у Љубљани.

Састанак Управног Одбора Интернационалне Алијансе за Женско Право Гласа у Прагу.

Управни Одбор Интернационалне Алијансе за Женско Право Гласа одржао је свој годишњи састанак у Прагу од 25 — 30 маја т. г. Председница г-ђа Корбет Ашби отворила је седницу поздрављајући све присутне и изражавајући жаљење што све управне чланице нису могле доћи. По народности биле су заступљене: Енглескиње, Францускиње, Холандкиње, Швајцаркиње, Немике, Гркиње, Чехиње и ми, Југословенке.

Прво је поднет извештај о раду Алијансе у току прошле године, о обради анкета и осталих питања, које су предале комисијама на рад, па се затим прешло на сва остала питања око организације рада ове велике женске интернационалне организације. Седнице нису биле јавне.

Најинтересантије тачке рада Интернационалне Алијансе које могу нарочито заинтересовати све наше жене, следеће су:

Осећа се веома јако, да се у готово свима земаљама наизједичу на приличну реакцију и велики отпор мушкарца против проирања жена у мушкарци јавни живот. Ова се појава објашњава великом економском кризом, која се осећа код свих народа, те мушкарци вивдешу у жени озбиљног конкурента, желе да је као такву ослабе. Све феминистичке организације ово јасно осећају, и с тога се указала потреба, да се што боље и јаче одржава борбен дух код жена у целом свету. Једно од средстава које је могуће да Интернационална Алијанса предузме одмах, у циљу сузбијања ове појаве, то је већа пропаганда у јурналистичким о раду жена и резултату њиховог рада, као и да се најверигичније лобију све не-

истините вести, које се често у јурналистички појављују са циљем да омаловање и убију поверење у рад жене. После исцрпно испитаних услова за овај рад Алијансе, дат је налог председништву да га организује.

Поред онога, потребно је такође пружити лакшу могућност свима нама да се образују и боље свима ују у феминистичком духу. У томе циљу донета је одлука да Алијанса оснује један Биро у Паризу, који ће прихватити организацију једне добро снабдеване феминистичке библиотеке. Овај Биро имао би двојак задатак: 1) да у самом Паризу омогући свима чланицама Интернационалне Алијансе рад у тој Библиотеци, и 2) да на захтев свакога, који се Биром буде јавио, поштом тајаче библиографске информације, са наизједичким књижевним и цене књига, које су потребне за обраду назначеног питања. Организовану ову Бироу притупиће се одмах. Уверене смо да ће се на овај начин олакшати припрема феминистичких бораца.

У току последње године Инт. Ал. је веома много радила у свима питањима, која интересују Југу Народа. Интернационална Алијанса је позвала ове организације да јој доставе имена оних жена, које су добро познате са општим образовањем и одличним професионалним знањем, да би могле конкурисати са мушкарцима за стална места у Лиги Народа. Инт. Алијанса жели да својим ауторитетом омогући улазак иво већег броја жена у Лигу Народа. Интернационална Алијанса је са осталим великим интернационалним женским организацијама организовала један Комитет, под именом „Joint Committee“, чије је седиште у Женеви, а који има за циљ да све интернационалне женске организације заједнички иступују за својим захтевима код Лиге Народа. Тај Комитет сачињавају представнице следећих организација: Интернационалне Алијансе, Интернационалног Женског Савеза, Светске Лиге Жена, Лиге Жена за Мир и Слободу, Удружења Универзитетски Образованих Жена, и Удружења Жена Лекара.

Сматрајући да је подлога за сваки успешан рад сигурност и загарантован свети миср, Интернационална Алијанса се веома много бави проблемом пашифизма. Јасно је да нисмо још у могућности одредити се тачно на који начин најрајалије се могу радити за идеал свих жена — за светски мир — и с тога је Интернационална Алијанса на своме састанку решила да у новембру месецу одржи једну конференцију за студију овог тешког питања. Биће замолени познати светски експерти у питањима економским, политичким и социјалним, која нас интересују ради пашифистичке пропаганде да одрже конференцију са дискусијама ради бољег упознавања тих проблема. Ова је конференција бити само за чланове Интернационалне Алијансе, и омогући-

ће Инт. Ал. да се упозна добро са свима тешкоћама и да нађе најбољи пут, којим ће упутити општу акцију свих феминистичких организација да дођу до циља. Верујемо да ће ово бити једна од најинтересантијих конференција ове врсте, и желеће бисмо да се и наше жене заинтересују и на њој да буду заступљене. Свака држава има право да пошаље највише 12 представника.

На крају је обрађен план за одржавање великог конгреса 1929 године у Берлину, и пројектовано је да се идуне године организује један мањи састанак код нас у Београду. Верујемо да би овакав састанак Интернационалне Алијансе био од великог интереса и користи за наше жене, и са највећим задовољством смо примили жељу, коју су изражиле наше интернационалне сараднице да се приближе, и у нашој земљи да се упознају са радом и вредношћу наших жена.

Београд. Милена Атанасковић.

IV Конференција Мале Женске Антанте.

Од 1 до 4 јуна т. г. одржана је у Прагу IV Конференција М. Ж. А. под председништвом Гркиње, Г-ђе Теодоруполос. По извештају главног секретара о раду М. Ж. А. од последње редовне конференције одржане у Атини до данас, можемо констатовати да је М. Ж. А. потпуно довршила своје формирање, да је веза међу чланицама М. Ж. А. чврста, искрена и солидна, и да је ова наша организација сада већ позната у целом свету, у свима великим феминистичким центрима. На основу донетих резолуција на досадашњим састанцима, Биро је за овај састанак систематски изradio програм рада, кодифицирајући главне принципе на којима се базира целокупна активност М. Ж. А. За кодификацију основних принципа осећала се нарочита потреба из два разлога: 1) да би лакше могло схватити тео програм нашег рада широка јавност у нашим земаљама; и 2) да би се са нашим програмом рада могле боље упознати феминистичке организације осталих земаља источне Европе за које желимо да постану чланице М. Ж. А. У идућем броју нашег листа доћемо у целисти овај програм нашег рада.

Поред овога на Конференцији су обрађивана у нарочитим секцијама још питања: економско, рад на пашифизму и питање васпитања наше омладине.

Економско питање у главном има два дела: теориско и практично. У првом делу се под руководством једне Чехиње, експерта у економским питањима, третирао теориско о главним идејама, на основу којих бисмо желели да се уреди међусобни економски односи наших земаља. У другом делу дискутовало се на који би се начин практично извела пропаганда за што већу

и bolje уређују размену израђевина женских рукотворина међу нашим земљанима. Први део је био нарочито интересантан и изазвао је велику дискусију, и ма да се нисмо могли у свима питањима сложити, било је извесних тачака које су примљене, а остале су остављене на даљу студију. Тежина и компликованост економских проблема захтева дугу и исцрпну студију свих истакнутих проблема, о којима ћемо се и у будуће бавити. Односно размене израђевина наших жена, донета је одлука да се у просторијама наших друштва и на другим zgodним местима излажу узорци израђевина, који би служили за порубине, обраћајући се директно на женске организације у додичним земљама. Овај ће се пројекат извести још у току ове године.

У погледу пафистичког рада, вођена је веома интересантна дискусија, у циљу да се пронађе најповољнији и најзгоднији метод за пафистичку пропаганду. Донета је одлука да се у томе смислу усвоји следећи програм за рад у издужој години: 1) да се учини напор како би се привукле у М. Ж. А. и феминистичке организације следећих земаља, Албаније, Турске, Бугарске и Угарске, које би усвојиле наш програм рада; 2) да се одреди један дан у години када би наше организације вршиле велику пропаганду за пафизам; да се сарађује и потпомаже рад националних организација за пропаганду за Лигу Народа; да се установи комисија, која би искрено испитивала све школске књиге, у циљу интервенције код надлежне власти односно уклањања свих релова, који су против ширења пафистичког духа међу омладином; 4) да се успоставе везе међу професионалним организацијама у нашим земљама.

Питање постављања главних принципа у погледу васпитања наше школске омладине, у циљу да се код њих развије дух солидарности и мирољубивости није могао бити исцрпно претрпено због кратке времена. Донет је закључак да је њему потребно поштељиву нарочито важну. У томе циљу одлучено је да се до питање стави на дневни ред за издужо Конференцију, и да се обрађује у току издужо године. Свака секција је дужна да у току ове године ступи у везу са професионалним организацијама ради боље студије овога питања и да на издужо Конференцију буду у саставима делегација експерти за та питања, наменовани од стране компетентних професионалних организација. Одлучено је такође да се у току године ступи у сарадњу са Пољском Црвеном Крстом и Црвеном у циљу што боље зближења наше школске омладине.

Решено је да се од новембра месеца издаје један Билтен Мале Женеке Антанте, ради што боље међусобног упознавања и пропаганде о нашем раду, у целом свету. Овај ће билтен излазити на француском језику.

На крају је донета одлука да се издужо састанак одржи у Варшави, у пролеће 1928 године.

Извршен је избор Управе за председницу из изабрана Г-на Тилицка, Пољкиња, за потпредседницу сам имала част бити изабрана ја, а за секретара такође Пољкиња, Г-на Добска.

Београд. Милена Атанандовић.

Тежак задатак.

Финансијски Закон за буџетску годину 1927/28 оставио је министра финансија да састави нарочити Државни Одбор, у који улази поред народних посланика и разни стручњаци. Тај Одбор има за задатак да предложи измене у државној економији, које би имале за последицу да знатно смање државне издатке.

Овај задатак Државног Одбора је веома тежак већ од самог државног, али и још много тежи услед тога што води — ако рад буде свестан — у расправљању ствари, које су код нас нећ годинама постале које сакрпаносанте.

Једна од највећих штедња за нашу државу била би строго спроведена деполитизација државних чиновника. Да би ојачала и утврдила свој положај до сада се свака влада — а имали смо их у лепом броју — инсталирала са „вепитогеним“ премештајима и пензионисањем државних чиновника, а не постављањем оних, што наравно пружа огромне новце. Та деполитизација не би значила само велику штедњу на платама, сеидабем трошковима и пенсијама, већ би погодила и саму суштину нашег катичног државног гадства, т. ј. била би најистинитији лек за корупцију, која материјално слаби нашу државну економију, убија ауторитет државе и шкоди њеном моралном.

Корупција је плод нездравих политичких прилика. Доживели смо толико покушаја — да ли су сви били истинити или само тактични гест, о том не говоримо — који су ишли на то, да искорене ово зло: јавне оптужбе, парламентарне анкете, митизи. Али ова је жиљва, као змај са девет глава! Изгледа тако, као да су сви ти бучни протести били само здравничаки покрети, који су извршили свој задатак. Код нас су се, на жалост, развијале политичке прилике тако неспремно, да је остајала увек доминирајућа само једна странка, а све друге су у односу са њоме незнатне. С тога су се на влади увек здравиле странке, које нису биле једнаке у погледу на своју моћ, и нису имале ничега заједничког у погледу на њихове програмске захтеве. Услед тога су се стварале коалиције, које нису могле бити постављене само на подлози преговора, који су убијенији при склапању какве куповине. Мале фракције су се придобивале за цене, које су државно гадство тешко обременавале, а општем стању у држави нису давале никакве користи. А пошто је избор похватао увек био једна или две странке, а остале су биле мале, не је мање захтевао, био је примљен, тако да је главном компаноњу увек остајало највеће до. Преговоре за раздобије области називамо политичким жаргом „кризе“. Те кризе су биле у толико дуготрајније, у колико је било више партнера и у колико су њихови захтеви били већи. Када је партнер био само један или два, а остале су биле мале, криза је била решена. Али у првом случају броју решених криза, живимо у сталној, дубокој и општој политичкој, а наравно такође и економској кризи.

Такав развој политичког живота је наравно дубоко променио и положај животињства, и немилостиво га је бацило у вртлог политичке трговине. Последица је да животињство не ужива више поштовања, а састепеном се веома не може извајити из тог вртлога. Ако Државни Одбор буде темељно проучио државну администрацију и државно гадство, ако има поштenu вољу да обоје реорганизује не само у техничком погледу, већ и у моралном, тада мора захтевати, при својем, да се животињство не улачи у странкарско политичко борбу, већ да се деполитизира. И влада, која би имала толико моћи, енергије и безбедности да такав задатак доследно изврши и да одржава државне послове строго по одредбама закона, — која би била — и ако политички партиска у својем раду за добро државе непартизанска, заслужила би највеће и најтрајније признање народа. Само кроз деполитизацију животињства би се могла стварно лечити корупција.

Двоумимо да ће Државни Одбор свој

задатак извршити тако, да бисмо скоро доживели почетак краја корупције... За тај задатак би било потребно да саслушају све државне лиферанте, који би им раскрили праву болест слабе државне администрације и економије. Уравно то не би ни било потребно, јер се код нас јавно и нежигорано говори о таквој ствари. Прстом се показује на људе, који су заплетени у разне афере, у часописима се именују паразити, али сви лепо и даље мирно живе. И наравно, та појава је чудновита од свега, најнезављнија и најмање ласкава за нас. Тумачити се може само с једне стране, и то с те, да су коруптивне махинације тако свестрано изпреплетале политичке људе, без обзира на странке, и тако их повезале, да је немогуће ниједну међу њима оне, који би смели мирно с чистом свешћу оптуживати — јер када нема судија, нема ни оптуженика.

Београд. Алозија Штеби.

Једна велика неправда учитељима.

Прекратко времена морале су све основне и грађанске школе у земљи бирати у смислу чл. 5 Уредбе о учитељским дисциплинским судовима два учитељска лица која ће бити кандидати за стручне другове у обласном учитељском дисциплинском суду.

Пошто није у Уредби казано да морају бити та „учитељска лица“ баш мушкарци, природно је да су неке школе, нарочито оне где су у великој већини наставнице, предложиле кандидатке жене. Али од надлежних обласних оне су — одбачене! Сигурно зато што, што су радне жене код нас изједначене само у дужностима, а не и у правима.

На другоме месту нашега листа доистовно вест да је г. министар правде дозволио да се у Грбуну, у месту адвокатској пракси у Загребу. Она је, нажалост, постигла потпуно једнакост са мушкарцима, јер има једнаку спрему за свој позив као и њене мушке колеге. По мишљењу господина министра правде не смета ни њој, ни осталим њеним колегињама, које у нашој земљи врше адвокатску праксу, да обављају своју дужност, као и да се јавно изјасне у истој земљи обласну јурију, која имају једнаку спрему за свој позив као и мушкарци, да као лички судије улазе у сталне дисциплинске судове. Укрстило се истодобно једно савремено и једно конзервативно схватање о правима жене.

О тој ствари уредничтво је примило један из Загреба следећи допис: „Наша је школа Државна женска грађанска са 28 наставница (неке и са 20 година службе), јединим наставником из јеванаја (сасвим малу учитељ са две године службе) и јединим вјероучитељем. Равнатељница нашег завода је, наравно, предложила као закључак учитељског збора даље наставнице. Сада се наше равнатељнице поново позиваје са страго да се изјасне у вези са овом ства, да та два учитељска лица имају безупорно бити мушки, ако их немамо у својем збору, да предложимо два лица са једне стране и једне мушке школе.

То се, ето, дешава женема у звањима, где оне сачињавају знатну већину и у којима већ раде каквих 70 година“.

У Београду су такође на зборима изабране жене као чланови дисциплинских судова, али оне од стране надлежних то право оспорило.

Али тако није било само у Београду и у Загребу. И велики жунап љубљанске области одбацио је наставнице као кандидате са мотивацијом, да жене у опште нису пуштене ни као стручне ни као лични-судије и зато не могу да буду у дисциплинским судовима. Али некако стотина километара даље од Љубљане, у Марибору, велики жунап је примио предлог са женским кандидатима.

Одбацивање учитељца за рад у дисциплинским судовима сматрамо за велику неправду. Мислимо да је дужност целокупне организације југословенског учитељства да енергично протестује против вршње која је наведена учитељима од Министарства просвете да се два Уредбом таква тумачења које неће искључити учитељце.

Треба ли жена да има уста прваа као и човек?

Једна докторска теза на l'École des Hautes Etudes Sociales у Паризу.

Под горњим насловом, пер неколико дана, бранио је своју тезу један од овонашних кандидата ове високе школе социјалних наука, која, као и сва остала, је у Паризу, поред социјалне Француза има и велики број слушалаца из целог света. Ово је, без сумње, била за дуги низ година, од када школа постоји, прва теза ове врсте. И како је одбрана тезе била јавна, био је присутан знатан број публике. Испитна комисија је састављена од тројице професора: правника, који је председник комисије, првог референта — професора социологије и демографије, другог референта — професора социјалне бестриетике.

Председник комисије поздрављајући кандидата даје му реч:

- 1) да каже шта је у руководео да за своју тезу изабере горње питање;
- 2) да изложи главне идеје, градиво и метод рада;
- 3) да закључава.

Општа женема воља регенерацију друштва, пропаст друштва. То је крај друштва, то је враћање варваризму.“ То је узорак који је кандидата руководио да изучава горње питање, то је почетак и закључак његове тезе. А као главне идеје: феминизам је против брака, против материнства (наталитет пада), омета прогрес науке, филозофије, уместости.

Општа запаност је завладала у публици. Не зато што је у кандидату видела антифеминистичку, што је заиста редак случај међу слушаоцима ове школе, него што се кандидат служио вулгарним појмовима скупљених овде-онде, и што хоће да им да вредност аргумента.

Како кандидат није умео ништа видети од камене својој тезе, узимају ред један за другим чланови комисије.

Ништа није било лепше него слушају ове праве научне раденике како, да би одбранили угао науке, да би указали пут како се долази до научне истине, раслипују ред слушаоцима сву компликованост друштвених појава, показују како се научним гледа из друштвене епохе у епоху како се научним гледа из епохе, како се остварила и не позиваје предузећена, онемо што за нас изгледа узрок, у излази последица.

Кандидат је, изгледа, мислио, баш зато што је изабрао ову тему, као је изрази у антифеминистичком тону — да ће побрати лаворике. Он је мислио кад окрви жену за пронаст Јана, Језице, свих незгода друштвеног поретка, њедег и нове злоба, кад окрви жену за све друштвене недаће до данас и данас, а за погледу узме све писце антифеминисте (ова је вредност, разлике се, врло сумњиво), кад се појасује свим баналним појмовима о феминизму који су постојали и постоје, да ће триумфовати. И не само то, него да ће зауставити феминизам у својем развоју, да се неће доћи до „својих“ што рекао пер неколико година код нас у Београду у својој антифеминистичкој конференцији г. прота Аћуљковић, који ме својом аргументацијом поведеа на овог злоресног кандидата Високе Социјалне Школе у Паризу.

Десио се обратом: неспрострасним разматрањем наука, о феминизам је добио своју праву мерило. Чланови испитне комисије, који ни један није намери феминиста, без сумње, пер врло кратко време нису ни слутили да ће једнога дана, да би што јане истакли незнање једног кандидата, — да би истакли неунаучност метода, не-солидност грађе, баналитет аргументације једне тезе, у ствари једну једну и исту тему, феминизам.

Пуна два сата трајао је ова обилна критика и било праву живање за присутне, у чијој свешти су се фискирале ове идеје: кандидат не зна довољно права, социологију, психологију, историју; не уме да посматра друштвене појаве у епохама које су претходили, не разуме еволуцију друштва; не уме да посматра данашње друштво; не уме да види у опште не чита социјалну литературу.

Скупљајте претплатнике за

„Женски Покрет“!

Феминистички покрет је последња — а не узрок друштвеног поретка, и то срећна последица; феминизам не омета прогрес науке, уметности, друштвеног живота; феминизам је за материност и чист брачни живот; феминизам је за радну жену — за искоришћене способности жене.

То је феминизам у програму, теорији, философији и пракси. Овај од земље у којима жена има исте права као човек на вишем су друштвеном развикоу. То се опажа по томе што у тим земљама: алкохолизам опада, сексуални је морал чистији, проституција се умуњаје, има бракова већи број, наплатити и ако није већи, деца су здравља, све друштвене институције су наплатије, за болесне, старе и децу су развијене, општа хигијена већа.

То је зато што се жена бави тим питањима и кад добије права, она их искоришћује на решавање тих питања. Овде професори наводе примере, дају статистичке податке и исеизнају стварним успехом феминизма и навраћеније феминисте.

Да наведем једно питање у коме се вели нешто што би могло да се тиче нашег Покрета: «Да сте бар умети дашћих и феминистки покрет, како да се бавите тим питањем већ неколико година. Ви сте били и ланске године слушаоци ове школе. Јесте ли били на интернационалном конгресу који је био на Сорбони прошле године?»

«Кандидат збуњено одговара да је хтео да иде, али није могао да дође до узалудна.

«Други господине, јавима пред контролне комисије су атаковале за њега. Никада једна пропаганда није лепше организована и лепше успела као ова коју су тога пута учиниле жене. Свако ко се интересовао, могао је доћи. За вас би то било од велике користи. Поред тога што бисте се беле упознали са питањем које вас је интересовало, на томе конгресу бисте ви чули много другичије знање правничко, социолошко и економско. Не само да је ваше, мало друичкијим аргументацију него што је вања.

«Било је преставница младих народа које су својом спремом задивиле свет. (Ја сам ту узбуђено помислила на нашу делегацију, која је на том конгресу имала велики успех). И жене ваше земље (кандидат је био Египћанин) ако су узимале реч, уверен сам да исукувају да гваре иште од толиким незнањем, као што сте то учинили ви данас».

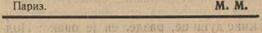
Председник комисије је завршио: «Господине ја сматрам да је данашњим нашим неослодним радом поврешено достојанство нашег Универзитета, достојанство науке. Ви сте се показали незнатна наука које су вам биле потребне да бисте могли научно да третирате питања, која су толико богата француски језик: да се наада, да ће кандидата ова критика подстакинути на понавара рад који ће га, уверен је, оспособити да покуша научним путем да тврди закључак своје тезе, или ће га тај рад довести до савим другог закључка.

«Необична је и жалосна појава што људи који су непријатељи феминизму, који јавно устају против њега, не знају ништа о њему. Они се не упознају у толико је то жалосније што је та појава и код људи који се баве социјалним питањима, било као практични било као научни раденица. А феминизам је данас озбиљан покрет.

«Још се то незнање може допустити песнику Мируноу, што стрепи: «За домова светле и врлине стојне» кад види легне сивих, мудрих, речитих, ама збова у својој песми. «Новаи женама» (Књижевни Гласник, св. I март). Господи Мируноу може се опростити као песнику — песник најчешће износи тренутно расположење своје душе. Ко зна ради чега је огорчен песник Мирон на модерне леле амазонке? Али се

оваквима као, овом дугогодишњем слушаоцу Сорбоне, не може опростити да донесе закључак о феминизму са оноликим непознавањем и незнањем. А чини ми се да и код нас није редак овакв слухач.

Уверава нас онага дана је пред бројном публиком од стране науке учинена глорификација феминизму.

М. М. Силланпää

Жена министар социјалне политике у Финландији.

Госпоиња Силланпää, министар социјалне политике у Финландији, прича следеће сарадику британског листа: «Рођица сам се у Таваландију од сиромашних родитеља. Као девојчица од шест година радила сам у текстилној фабрики. Школовање није било обавезно, а мој отац је имао сиромашна са својом породицом. За време мог фабричког рада научила сам читати и писати. Ми смо деца чете и ноуу ранила, дању смо имали по неки час наставе. Кад деца од 12—13 година у вече од 7 до 4 ујутру непрекидно раде, може се мислити да немају више снаге за душевну храну. Нисмо много научили. Од разбоја текстилне фабрике дошла сам у фабрику «ексера а после, са 18 година, у престолну. Кроз петнаест година била сам спљушканија у Хезингфорсе, код се није основила удруженије спљушканија и ја постала председница. Можеће мислити да наше домаћине није било одушевљене са мојим удружением. 1907 година била сам први пут изабрана за посланика, десет година доцније постала сам инспектор занатске предавачица онанизације.

«Последица Силланпää можемо мирно назвати стручним министром. Не може јој се опростити да има практичну основу за оцењивање радничког, службеничког и других социјалних питања. Ово је њен специјалан министарски ресор, са заштитом деце, сиротиње, и питањем трезвености. На полу трезвености стекла је нарочите заслуге.

«Ово морамо похвалити на географски положај Финландије, са њеном дугом обалом, која се сама нуди за кријумарчење. Колика треба да је организаторска вредност овог «женског министарства» поред њене административне технике. Виситације и наобраза коју је као одрасла стекла и чак у старости продужила, изнемајуће, као и њена мудра скромност кад каже у алузији на свој министарски положај: «Немам никакво право управити нешто, надам се, да ћу моћи урадити.»

Павчево. Ј. Понавања.

Жене и Мир.

«Ожени се човек немом женом. Али како је силно волео, замоли неког ученог лекара да му је, по сваку цену, излечи. Лекар успе. Али жена, тек што отворила уста, поче о свему брбљати без прекида и говори толико глупости и пакости, да несрећан муж отрча у очајану вештом оператору преклињују да га његовој жени поново одзвуче мот гласом.

«Уварамо се да се ове старе приче не сете многи, данас, кад је жена преклињућа лутање.

«Ако уопште постоји један сумњив начин говора, то је сигурно тај, којим говорно извесна врста жена. Може се често чути како чезу за уздрхталим атмосфером рата; сажалењује монотонијом гласу; охрабрују сваку врсту непријатељске подривајуће мржње; умирују од своје више, развијају је своје рођене деце.

«Међутим, жена која је већ од прилоде упунила на одржавање врсте, под великим је теретом и физичким и моралним за будућност расе, она може наћи једну у миру дугојим смисао свога одређена и свога живота.

«Прет света жена је мајка. Није ли то монструозно, рекао ми је дозвољено, да се одлучи да она која даје живот, одобрава и помаже, ма и прехнуто, леде смрти?

«У осталом, врло слаба физички да би учествовала сама у борби, како би се она усудила да жели или да допусти ту борбу?»

«Дакле, због материнства и због фи-

зичке слабости, жена не разуме рат, а њено друштвено одређење допушта јој још мање да га схвати.

«И ако све жене нису мајке, оне су све васпитачице. Али, пошто је васпитање нарочито дело мира, оно тражи апсолутан мир. Рат — међутим, кочи васпитање и то за више генерација, од којих се не може очекивати никаког искуством последњих ратова.

«Рођена као васпитачица, жена која је такође била у свима временима тајна инспекторска мушкарцима за ранава духовна стварања, тежи да постане и призната сарадница човека у свима областима.

«Али, основа овог заједничког рада такоче је мир. Она сарадња, тако недовољна само као контрадиктор, коју човек од ње тражи, на време рата у фабрикама муниције је једне стране и у Црвеном Крсту са друге — није то и сарадња о којој жена сања.

«Свесна да је њен матерински инстинкт био истинито и чито врело социјалног алтруизма, она жели да га прошири на оло свет.

«Мати се лако о уздиже од љубави својих мајкашних љубав, за све часе и у свима околностима, да се она не одваја од њих. У овима мајка и најчешће земљишта, и највећа богатства, која собом носе рат, не могу да замене људске жртве оне ко захтева. И ако јој се из тога разлога каже да се она ништа не разуме у политици, она држи да јој то само служи на част.

Београд. Марсела Вукосавић-Шевољ.

Изложба намештених столова.

«Од 1 до 3 јуна је приредило агитно изложбу друштво «Атена» у Љубљани. Изложба је била упућена на Сличне изложбе су се приредиле већ на разним местима. Такође је пре кратког времена приредена у Бечу. Циљ ове изложбе је у главном да се на томе пољу култивираше укус публике.

«Изложба је у естетском погледу пружала много лепоте, али је мање пружала у васпитном и практичном погледу. Могли су се видети столови у римским стилу, украшени дивним, прелимним јананским сервисима, затим слика Биндермајер, Вешуа и т. д. Занимљива је била јананска соба, са малим столом на полу, у којој је Јапаника, г-ђа Кучишова објашњавала и показивала начин уживања Јапаница при јелу, и имала је стално велики број публике. Такође је и наш словенски сељачки сто, са «магвичицама» и дрвеним кашикама, имао места на тој изложби.

«Много је недостајало на изложби стоје који је давао пример сиромашним слојевима — а ти слојеви ипак сачињавају нашу народ — који би њима могао показати како ће простим средствима и леде, укусно наместили своје столове. Први јанански сервис, чаше и посуђе од сребра, средњим су слојевима неопходни. Некада су били укуси и новачи нераздвојли; али данас се у томе погледу много изменило, и било је управу ту место, да се покаже нашју публици како је могуће да се у разним приликама (крштење, бирма, прошевиња, и т. д.) без неукусних сурогата, који има пуно у нашим породицама, на прост и веома укусан начин намести сто, који, наравно, не би могао доспети богатства и дрвеним кашикама, прелимним одговарајућим, пружао лектоне високе естетске културе.

«У томе погледу, мислим, да изложба није постигла свој задатак.

Љубљана.

Женски клубови.

«Потребно је дати женама правог гласа у породици, јер ако га она тамо нема, како ће га искористити у јавном животу», рекао је један од политичара приликом свога предавања у Женском Клубу у Београду. И рекао је велику истину.

«Првобитно, неке изазви да се акција жена има сконцентрисати на делу уздице, уперивши тамо где је она природно одређеног јој положаја најчача, најмоћнија и најсвештенија, у породици.

«Основи данашње породице ослабили су; она се не држи ни ауторитетом родитеља, ни законским ни економским везама; једина спопа њених чланова јесу осећање везе, сентименталне. Отад,

који је у старо доба имао ауторитет легалне власти, силу традиције, изгубио је престиж у данашњој породици. Држава му је постепено одузела право на децу. Родитељ чак и не може да даје правни образовања своје децу. Држава је завела обавезну наставу нестак чак до 14 године старости, а деца се не могу издржавати у породици, деца постају економски независна од својих родитеља још у 12 година зарпаљујући сама.

«Феминистички покрети пре и после рата, пробудила су све жене о њеној индивидуалности, спремање за извесну професију, чине жене економски независном од мужа. Она данас лако раскида брак. И тако, вели се «људи данашње постојања» нема стори и обзирани при склапању бракова».

«Да ли је човек тај, који у данашњој породици, ослабених веза, највише пати? Свакако не. Само зато што је он наравно куд да се у породици утајава његовим крупним и ситним захтевима, тамо где има да поднесе поједнак терет са женом жене тешко пада она на што се вековијима навикала. Она дава ипак највиши и најчистији глас у породици, она је постојала у сва куће и у кући. Зато она не стиче да одговори својим дукцијима мајке у оној мери, у којој одговара својој дукцији професије. Ако са најчешће жртвима одговори једном и другом, она својим изгледом мученице назива сажалење, мучно расположење у своје деце, и постаје у очима свога мужа једна пре времена остарела и ружичаста жена.

«Жене које имају својих политичких идеологија, већ су по партијама које нас одредиле. Оне које нису, одредиле се после добијених права. Стварање женске партије било је некорисно по жене. Али, жене свију политичких партија морају имати заједничких додирних тачака: заштиту материнства, уздицање везе у породици, заштиту деце, упућивање ослабених породицима веза.

«Данас је решен проблем васпитања, слободе образовања женске деце. Жене су у већим случајевима издацијене у награди са људима, а негде и у политичким правима. Али, поред свих тих слобода, због социјалних и економских прилика, човек је тако исто деце мало слободан као и жена. Породица жене је тако тежи, јер поред професије ван куће, она врши једну од најтежких професија у кући — материнство. Уз то жене добијају своје политичка права у времену опште кризе: монархизма, парламентаризма, новата, морала, бракова, васпитања и идеала.

«Хоче ли се домаћини жена да прими сват терет на себе и домаћинство, неопходно му је да се упозна са својим радом на културном и социјалном пољу?»

«Тачно је применено, да и у Европи као и у Америци, настаје једна криза од послуживости.

«Са већом просвештоношћу, све мање жена иде у службаке, све се већи број одлаје продуктивним пословима. Отуда је послуга бавнословно скупа а за интелектуалну раденицу још више. Породица жене је тако нарочито код нас, деце до домаћинства обавља под најпримитивнијим приликама.

«Акција Женског Покрета мора бити упућена на реформу упућивање породицима женова.

«Удружена интелектуалка и просвештена раденица, наћи ће, сијом свога материнског инстинкта, пута да се упушти живот у породици, да се под погледом, модернизирала, да се спремање искрпан усаврши, да се домаћинство олакша, да се иштевања заведе, да се апетити органичне, да се преваспитају старија, да се у новом духу почну васпитавати мајка, да се ваје један нов идеал, да кућа не буде ношћена, сврагиште, одморнице, једна врта стапа за самца, него светло, пријатно, лепо, и жељено отмиште.

«За све то потребан је контакт жена својих класа и нација, удружени напорни свију интелектуалки, пробудена свест својих мајки. Потребна су моћна места свију просвешћених борбених жена, која би у исто време била социјална и политичка школа, модел модерног домаћинства и хигијене, пример иштење, несвешћених и мистичку школу; школа за преваспитавање мистика данашњих; за спремање будућњ, оаза за интелекту-

алку и просветну раднину; извор савршених идеја и праваца у васпитању; тељем једној проширеној, новој, просвећеној, економској и етичкој препорушеној породици.

Та мобилна меса треба да су женски клубови. Само што ти женски клубови не смеју бити оно што су остали клубови: свратишта, одморшта, места за размену мисли и разоношта, задовољење ситних личних потреба, као што је то у већини случајева. Јер, искључиво женски, они привољне жене не привлаче, а запосленима изгледају сићушни.

Не сме то бити место где се „пљаша“, већ једна врста лабораторија где се чинија ради, сарађује, пролазила, одбацује, припрема, проверава, прима све оно што је жени распоредило, одаклачно њен посао у породици и положај у друштву.

Београд. Јелена Петровић.

Белешке.

Председница Нар. Женског Савеза, госпођа Лепосава Петковић, отпутовала је почетком тек м. у Женеву на седницу управе Интернационалног Женског Савеза. На повратку посетила женска друштва у Љубљани, Загребу и Осијеку.

Госпођа Луција Персони, председница Женског Покрета у Вараждину, извештава нас да је амерички хрватски часопис „Винет“ донео у потпуности читаву галерију слика, пролазила, одбацује, припрема, проверава, прима све оно што је жени распоредило, одаклачно њен посао у породици и положај у друштву.

Умрла позната хрватска сликарница Зора Прерадовић. — Месеца маја умрла је у Загребу сликарница Зора Прерадовић, коју је загребачка публика добро познавала, јер јој се од године 1919 даље готово сваке године представља са својим радовима. Како је особито волела цвијеве, приказивала да је врло често у својим сликарским радовима, а уједна је да та приказе нарочитим тоновима боја и особито нежношћу. Зора Прерадовић рођена је 3. децембра 1867 као кћерка великога песника Петра Прерадовића и његове друге жене Еме Регнер-Блајзлебен. Образована је у Бечу, где је полазила школу за уметнички обрт. Училиштена била су јој: професор Рибарж и Марија Егнер. Прву школу завршила је у Бечу у Кинцхтхаусу, затим у Прагу и Салцбургу. У Загребу изложила је своје радове први пут године 1896 у Хрватском салону. У последње време подучавала је у сликарњу у својој приватној школи у Загребу. Смрт Зоре Прерадовићеве дојмила се осећању свих њених штоватеља и пријатеља тиме више што ју је стигла после некадаво.

Др. Мара Илић, први женски адвокат у Загребу. — Министар правде г. Др. Милан Српкић потписа је 2. децембра 1919. године, којим се поставља Др. Мара Илић за одвијачицу у Загребу. Томе се особито радују организације Женскога Покрета на територију Хрватске и Славоније, јер је г-ђа Илић права жена, која је овде дошла одвијачици суду, тим више што је г-ђа Илић од министра, који очито није био склон женама, била већ једном одојеница. Најзначајнију нашу нарочито радост над још догађањем, особито тога, што јуристичке код нас врло тешко кроу путеве и имају још увијек да се боре с големим предрасудама и несхваћањем оних, који би им први требали бити при руци.

Занимљиво предавање о жени у Загребу. — На молбу Женског Покрета загребачкога предавао је универзитетски доцент Др Рамиро Бујас, психолог до струци о теми „Особине жене — социјални задаци жене. Предавање о тој теми, која у последње време много забавља и потпуно привлачи, што се предава у толико нешто нова, а што се предава обавезно и на званичне резултате, које је о томе питању добијала експериментална пси-

хологија. Истраживањима Хелен Томсонове, Хејманса, Стерна, Липмана доказано је, да се у битности читав психички живот мушкарца и жене једнак. Пита се само за градулене разлике, које су ипак толике, да се може доћи до закључка, да женски психички једнака мушкарцу. Но било би криво како се одатле закључује, да она не треба да има иста права, јер захтег неравноправности не излази једино из једнакости. Има једнако вредних социјалних јединица и ако оне нису међу собом једнаке. Из тога што је жена психички другачија не сивиједи да она није способна за сна звања. О томе се може закључити, да женски психички треба експериментално испитати. На коњу свога предавања предавач је изнео једино своје лично мишљење, које не би ишло ниједан Женски Покрет могао усвојити, а то јест да не би требало свима женама дати право гласа. То своје „недемократско“ гледиште, како га је нас извазо, оправдао је тиме, што држи, да не би ни свима мушкарцима требало дати право гласа.

Женске организације у Сплиту. — Женски Покрет, Народна Женска Задруга и Католички Женско Просвјетно Друштво „Даница“ предузеле су заједничку акцију да своје женске реалне гимназије у Сплиту своју зграду. Та јединка женска средња школа у Далмацији са 500 ученица приори је да већ осам година ради у згради мушке гимназије и услед тога врши се настава само по подне. Тај факулт има врло штетне хигијенске и моралне последице за женску омладину и због тога је апсолутно потребно да добије женска реална гимназија у Сплиту своју зграду, која се да је припојила уједињавањем напредних фактора томе да буде једна женска средња школа у Далмацији састављена у складу погледу пристојно.

Зграда Материнског Дана.

Вараждин. — Наша женска задруга прославља су Матерински Дан са свечаном Академијом, која је била поседена из свих слојева у тако великом броју, да је била дворама гласног остварења прелуца. Академија је отворила председница Женског Покрета, г-ђа Луција Персони, која је одржала топло предавање о матери и дубокој љубави њезиној. Затим је декламовало гласно деце песму „Сироче“, следно је деце за читаре и гусаче (г-ђа Горзо и г. Војтеховски). Невенка Берсони декламовала је Шпун-Стрижњеву „Мајка на крају провања“ и г. др. Кн. „Мајка“ и професор П. Мишкоузи „Молиште“, обоје од Хаџеца. Објавила оставише дубоки дојам топлином своје интерпретације, да је оћинство било до суза тронуто. Материјали и морални успех Мат. Дана нека буде женским организацијама даљом побудом за једнички наступ у свему, што је добро и племенито. Добровољним приносима деца предање о лепој, јакмењивој очекивању основне се „Матерински Фонд“, из којег ће се потпомогати добри и вредне матере нашега града. Само напред, ви „мале, слабе“ жене за велике циљеве!

Вуковар. — Председница вуковарске „Посетриме“ одржала је на Матерински Дан лепо предавање о томе шта мајке значе и чине за своју децу. Школска деца су декламовала пре предавања. Значај са натписом Мајчин дан продане су и даље лепу суму, од које добија Подмалдак Црв. Црв 50%, а остатак половина иде за сиромашне мајке.

Старчево. — Председница Када Српских Сестара одржала је у присуству деце, наставника и дејичких родитеља предавање о лепој, јакмењивој и узвишеној љубави мајке, коју она заузима у породици, друштву и држави, затим о љубави и поштовању дејичег спрема мајку. Затим су деца из српских и хрватских основних школа декламовала много лепих декламација.

Покреравац. — Одбор за прославу Материнског Дана био је састављен од њанова свију овлашних женских орга-

низација: Кола Српских Сестара, Женског Друштва, Женског Покрета, Удружења Учитељица. Пре подне све организације са Подма. Црв. Црвта присуствовале су служби Божјој у присуству великог броја грађанства. После службе Божје одржао је г. Милошковић, председник Друш. Суда, беседу о важности мајке, што је на присутне оставило дубок утисак. По подне је приређен концерт уз суделовање оркестра гимназије. Приход од продавања цвећа, мајичних душица, разделен је овако: Подмалатку Црв. Црвта, помоћ сиромашним мајкама у Пожељу, помоћ сиротим мајкама у Херцеговини и сиротим мајкама на подмалатку од землостоја у рудничком округу.

Бела Црква. — Добротворна Задруга Српкиња прославља је Матерински Дан скромно, али ипак је било дејство прославе веома јаким овлашним школску децу. Пре подне одржана су предавања у основној школи и грађанској школи, а по подне је била забава.

Петриње. — Овлашће организације Коло Југос. Сестара, Добротворна Задруга Српкиња и Материнског Покрета приредиле су о прослави Мат. Дана један концерт, који је био добро поштен. Чист приход разделиле су организације у смислу дана који су славиле.

Скопље. — Организација Учитељица и Забављива је организовала одељ. Мат. Дан. У Просветном Дому одржала је госпођа Радојка Николећин предавање „Жена као мајка“.

Прилеп. — Овадешња Организација Учитељица и Забављива приредила је прославу Мат. Дана из овлашним школску децу. Потпредседница организације одржала је после службе Божје предавање о важности мајичног позива, после је организована поворка кроз варош, а по подне одржана је забава, испуњена декламацијама, хорским песмама и позоришним комадом. Приход забаве биће раздан сиромашним мајкама.

Ширите круг читалаца

„Женског Покрета“!

Књижевност.

Хероји Целога Света. — Удружене Наставнице Средњих и Стручних Школа издало је, намењене првенствено ученицама и ученицама средњих школа, Дванаест великих људи заслужних за човечанство, који су се одликовали нарочито хришћанског карактера и пожртвовањем, а које су њаци из тридесет држава света — на расписани конкурс Американа Била — изгласали. Ту је Франска, Виљсон, Колумбо, Вашингтон, Франклин, Вилсон, Флоренс Најтингел, Јованка Орлеанска, Сократ, Гутенберг, Ливингстон, Стефенсон.

ОГЛАС.

Управа Женског Клуба извештава све наставнице, учитељице, чиновнице, ученице и њихове мајке које пролазе кроз Београд, као и оне које би желеле да се задуже време у Београду, да у Женском Клубу, на најпешем месту вароши, Кнез Михаилова 46, могу добити следеће:

- 1) Цео пансион — 1200 дина. месечно. Ово нарочито важи за ученице, које за скромну цену могу имати здраву собу и добру домаћу кујну.
- 2) Преноћиште, доручак, ручак, вечера — 50 дина. дневно.
- 3) Преноћиште и доручак — 30 дина. дневно.

Купатило у свако доба на расположење за скромну цену од 10 дина.

Просторије Клуба тако су преуредне — да ће се сваки посетилац осећати угодно као код своје куће.

Мали за посету

Управа Женског Клуба.